

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах нестійкої економічної ситуації в Україні зменшилися обсяги виробництва, знизилася його рентабельність та надходження інвестицій. Підприємства намагаються досягти збільшення своїх прибутків не за допомогою чіткого економічного розрахунку, зниження собівартості продукції, а постійним підвищенням цін на свої товари. Хоч за використанням такого способу деяким підприємствам і вдається досягнути бажаних результатів, але даний підхід може призвести до поглиблення економічної кризи. Відтак, постає питання у забезпеченні ефективності управління діяльністю підприємства, оптимізації витрат діяльності, забезпечення зростання віддачі залучених ресурсів. Одним з ключових компонентів ресурсного потенціалу підприємства є його матеріальні ресурси. Саме матеріальні ресурси становлять основу виробничих процесів, виступаючи як засобами, так і предметами праці. З урахуванням зазначеного, раціональне використання матеріальних ресурсів виступає важливим резервом підвищення ефективності господарювання підприємства в цілому.

На сьогодні тлумачення категорії «матеріальні ресурси» характеризується багатогранністю. Так, можна виділити три найбільш поширені підходи:

1. До матеріальних ресурсів відносять лише предмети праці, тобто ту частину оборотних активів, що має матеріально-речову форму;

2. Матеріальні ресурси включають не тільки предмети, але й засоби праці, тобто основні засоби;

3. Матеріальні ресурси визначаються як товар [2, с. 109].

Відмітимо, що, на нашу думку, найбільш обґрунтованим є перший підхід, адже основні засоби відносяться до складу технічних ресурсів. Відтак, з позиції дослідження вважатимемо, що матеріальні ресурси – це частина оборотних активів підприємства, що має матеріально-речову форму та формує основу виробничих, управлінських та інших господарських процесів.

Матеріальні ресурси беруть участь у всіх стадіях діяльності підприємства і в результаті формування вхідних та вихідних потоків зазнають безперервного відновлення.

Аналіз матеріальних ресурсів на виробництві як необхідна частина обліково-аналітичної системи є актуальним напрямом у забезпеченні ефективності виробничої діяльності підприємства, а передумовою для цього повинна стати розробка методик аналізу матеріальних ресурсів, безпосередньо їх використання.

Для удосконалення аналізу використання матеріальних ресурсів в процесі виробництва насамперед необхідно чітко визначити предмет, мету і завдання аналізу, що допомагають досягненню поставлених цілей. Аналіз доцільного використання матеріальних ресурсів повинен вирішити питання про їх реальний стан.

Предметом аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів є кількісна характеристика та якісна ідентифікація їх стану, а також особливостей використання.

В свою чергу, метою аналізу показників використання матеріальних ресурсів є ідентифікація ключових резервів зростання ефективності їх використання.

Цілями аналізу є формування відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, що ґрунтується на визначенні стану матеріальних ресурсів, особливостей їх використання, напрямів ефективного використання.

Реалізація поставлених цілей передбачає:

- визначення умов, строків постачання, порядку розрахунку обсягів використовуваних матеріальних ресурсів;
- ідентифікація характеру складських матеріальних ресурсів, оцінка їх руху та структури споживання за досліджуваній період;
- упорядкування факторів, що обумовлюють відхилення фактичних показників від прогнозованих;
- виявлення взаємозв'язків між обсягами виробництва, матеріаловіддачею, матеріаломісткістю та іншими показниками;
- встановлення міри ефективності використання матеріальних ресурсів;
- формування та реалізація політики управління матеріальними ресурсами підприємства [1].

Визначення ефективності використання матеріальних ресурсів передбачає розрахунок системи загальних та часткових показників. До основних загальних (узагальнюючих) показників належать: матеріаловіддача, матеріаломісткість, структурна частка матеріальних витрат у загальному обсязі витрат, коефіцієнт використання матеріальних ресурсів.

Ключові індивідуальні показники включають: критерії ефективності використання окремих компонентів матеріальних ресурсів (сировини, матеріалів, палива, енергії, тощо), а також питомої матеріаломісткості (в розрахунку на одиницю технічних, метричних або інших параметрів виробу) [3].

Отже, аналіз матеріальних ресурсів підприємства виступає вагомою передумовою для ідентифікації та реалізації резервів підвищення ефективності їх використання, а отже, і діяльності підприємства в цілому.

Список використаної літератури

1. Кашена Н. Б., Цуконова О. В. Удосконалення методики аналізу виробничих запасів підприємства // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. № 2. С. 128-135.
2. Крохмаль С. С. Управління матеріальними ресурсами на промисловому підприємстві // БізнесІнформ. 2012. № 10. С. 109-113.
3. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 540 с.